

Antropologia dels sistemes de sexe/gènere

Codi: 101252
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Maria Bruna Alvarez Mora

Correu electrònic: bruna.alvarez@uab.cat

Equip docent

Maria Bruna Alvarez Mora

Zenaida-Maria Andreica

(Extern) A determinar

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No té prerequisits.

Objectius

Assignatura de tercer any del Grau en Antropologia Social i Cultural, s'imparteix durant el primer semestre i forma part de la matèria Àmbits temàtics generals de l' Antropologia, i a més a més forma part del Minor d'Estudis de Gènere, de caràcter interdisciplinari i transversal, coordinat per la Facultat de Filosofia i Lletres, que té els següents objectius:

- Desenvolupar la teoria antropològica i l'anàlisi de la diversitat cultural en els sistemes de sexe/gènere.
- Identificar la variabilitat dels sistemes sexe/gènere en les diferents cultures
- Aplicar el coneixement antropològic a problemes socioculturals actuals, vinculats amb als debats sobre els sistemes sexe/gènere
- Comprendre les construccions socioculturals vinculades al sexe, gènere i identitat.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
3. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
4. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
5. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
6. Aplicar els conceptes bàsics de l'antropologia social i cultural a la comprensió de les relacions entre diferents societats i cultures.
7. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
8. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
9. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
10. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
11. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
12. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.
13. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
14. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius.
15. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
16. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
17. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

Bloc 1: Introducció i conceptes claus

Tema 1: Què el gènere, Sexe/Gènere, Antropologia dels sistemes sexe/gènere

Tema 2: Antropologia, gènere i feminismes.

Bloc 2: Dualismes

Tema 3: natura / cultura

Tema 4: producció / reproducció

Tema 5: públic / privat - treball /família

Tema 6: masculí / femení

Bloc 3: Antropologia del Gènere en l'actualitat

Tema 7: Raça, gènere i interseccionalitat

Tema 8: Antropologia de les masculinitats

Tema 9: Antropologia de les sexualitats

Tema 10: Les aportacions de la teoria queer a l'antropologia

Tema 11: Gènere i violències

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats, visionats i conferències en gran grup	20	0,8	2, 4, 6, 5, 7, 16, 1, 8, 12, 15, 14, 3
Classe magistral del professorat i experts convidats	30	1,2	2, 4, 6, 5, 16, 1, 11, 9, 10, 13, 12, 3, 17
Tipus: Supervisades			
Tutories individuals i/o grupals (presencials i/o virtuals)	2	0,08	2, 7, 16, 8, 10, 13
Tipus: Autònomes			
Estudi de materials i preparació proves	16	0,64	4, 6, 5, 1, 11, 9, 10, 13, 12, 15, 3, 17
Lectures, anàlisi, preparació i redacció de treballs individuals i grupals i estudi	18	0,72	4, 6, 5, 7, 1, 8, 9, 10, 12, 15, 3

Aquesta Guia Docent conté tota la informació relacionada amb l'assignatura, per tant, és l'únic document a consultar davant qualsevol dubte relacionat amb l'assignatura i la seva avaluació.

El/la protagonista del procés de ensenyament-aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia basada en el treball continuat.

Sobre les sessions:

- L'assignatura es desenvoluparà a través de sessions presencials dirigides, supervisades i de treball autònom.
- Les sessions presencials es realitzaran sempre amb tot el grup classe i es dedicaran a la presentació dels continguts de l'assignatura per part del professorat i professionals convidats, segons el calendari que es penjarà al Campus Virtual a l'inici de curs.
- A les sessions presencials es valorarà la participació activa del grup d'estudiants en l'anàlisi i discussió dels temes proposats pel professorat.

Treball autònom:

- El treball autònom inclou activitats com la lectura i l'estudi comprensiu i analític de textos, el visionat comprensiu i analític de materials audiovisuals, la recerca de referències bibliogràfiques, la recerca d'informació, l'observació i l'escriptura, entre d'altres.

Tutories:

Les sessions supervisades seran presencials o virtuals (amb cita prèvia) especialment orientades a contribuir al seguiment de l'assignatura i realitzar les activitats d'avaluació. Es recomana fer un mínim d'una tutoria al llarg del curs per fer un seguiment adequat de l'assignatura.

Sobre la comunicació:

- La comunicació es realitzarà a través del Campus Virtual.

Sobre els treballs escrits:

- Aspectes formals i de format:
  - Tots els treballs escrits han d'entregar-se a través del Campus Virtual
  - Identificats amb el NIU
  - En format Pdf
  - Amb la paginació numerada
  - Indicant el nombre total de paraules
  - En català, castellà o anglès
  - Sense errors ortogràfics i/o gramaticals
  - Amb cites, notes, referències i bibliografia en format APA
- Continguts: Tota presentació escrita hauria de contenir:
  - Resum/Abstract
  - Introducció
  - Antecedents
  - Preguntes
  - Descobertes / Arguments / Fonamentació / Discussió: presentació i discussió dels principals punts de la bibliografia treballada en relació amb la/es preguntes. Aquest apartat pot estar organitzat en una o varies seccions.
  - Conclusions
  - Referències bibliogràfiques en format APA

Aquestes seccions i títols son flexibles, per tant, es pot optar per escollir-ne d'altres que s'adeqüin millor a l'objectiu de proporcionar el major sentit lògic i presentació al treball.

- Criteris de correcció:
  - Qualitat de la presentació, format, redacció i referències bibliogràfiques en APA
  - Comprensió, amplitud i profunditat de l'anàlisi de la bibliografia, presentacions i visionats treballats i la seva relació amb els conceptes de l'assignatura
  - Presentació d'un text articulat a través d'una argumentació coherent i fonamentada acadèmicament.
  - Vinculació de les presentacions, bibliografies i/o visionats amb exemples etnogràfics provinents de la premsa, la pròpia experiència o l'observació etnogràfica.
- Escala de qualificació: Fins a quin punt s'han aconseguit els objectius assenyalats en els criteris de qualificació?
  - 0: Lliurament fora de termini o del Campus Virtual sense justificació degudament acreditada
  - 1-4,9: Lliurament no basat en els materials d'anàlisi requerits en cada cas o basat només en una descripció o resum dels materials proposats
  - 5-6,9: Lliurament d'un text acadèmic articulat basat en els materials proposats
  - 7-8,9: Lliurament basat en els materials proposats incorporant materials addicionals o exemples etnogràfics, experiència, premsa, observació
  - 9-10: Lliurament basat en els materials proposats incorporant materials addicionals i exemples etnogràfics, experiència, premsa, observació

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig de les lectures obligatòries	25%	20	0,8	2, 4, 5, 7, 16, 8, 11, 9, 10, 13, 3
Examen final	30%	20	0,8	2, 4, 6, 8, 11, 12, 14
Examen parcial	10%	5	0,2	2, 4, 7, 16, 8, 11, 9, 15, 14
Fotoveu	15%	5	0,2	7, 8, 13, 12, 15, 14, 3
Tests de lectures obligatòries	20%	14	0,56	4, 6, 7, 1, 8, 11, 9, 12, 15, 14, 17

ACTIVITAT 1: Qüestionaris sobre cada lectura obligatòria: (20%)

Aquesta activitat individual té com objectiu fomentar la lectura dels textos obligatoris i extreure'n els conceptes clau, i té un pes del 20% de la nota final de l'assignatura.

A través de l'eina qüestionari del campus virtual es dissenyen 10 tests on l'alumnat ha de respondre entre vuit i deu preguntes de cada lectura. Els qüestionaris es respondran en les hores de treball autònom de l'estudiant, i les respostes es coneixeran a l'inici de la sessió dedicada a cada lectura, on es comentaran les preguntes i s'aprofundirà en l'anàlisi del text.

Les dates de realització dels tests són: 18 de setembre, 25 de setembre, 2 d'octubre, 14 d'octubre, 23 d'octubre, 11 de novembre, 18 de novembre, 25 de novembre, 2 de desembre i 9 de desembre.

ACTIVITAT 2: Assaig individual (25%)

Es tracta d'una activitat individual que té per objectiu aprendre a reconèixer i relacionar tres conceptes clau sorgits de tres lectures obligatòries, a través d'un assaig de màxim 500 paraules. Té un pes del 25% de la nota final de l'assignatura.

Les instruccions detallades d'aquesta activitat, així com la seva rúbrica d'avaluació, es penjaran al campus virtual a principi de curs.

La data de lliurament d'aquesta activitat és el 16 d'octubre.

ACTIVITAT 3: Examen col.laboratiu (10%)

Aquesta activitat té com objectiu treballar la responsabilitat individual per la constitució d'un objectiu col·lectiu. Es tracta d'una activitat grupal de tres persones, on cada persona tindrà un número assignat (1, 2 o 3). Totes les persones del grup hauran de realitzar un examen parcial individual, però la docent només corregirà un dels tres exàmens (1, 2 o 3).

L'activitat consistirà respondre cinc preguntes de les lectures obligatòries llegides fins al moment.

Per tant, el treball en grup consisteix en assegurar que tot el grup ha entès i pot relacionar els conceptes clau dels cinc articles, ja que l'avaluació es realitzarà només d'una de les persones del grup, però la nota serà col·lectiva.

Les instruccions detallades d'aquesta activitat, així com la seva rúbrica d'avaluació, es penjaran al campus virtual a principi de curs.

La data de realització de l'examen parcial col·lectiu és el 4 de novembre.

ACTIVITAT 4: Foto veu (15%)

Es tracta d'una activitat participativa, inspirada en la metodologia de recerca-acció, fotoveu, que té com a objectiu crear espais de diàleg fomentant la reflexió crítica mitjançant imatges. És una activitat grupal on cada persona, de manera individual, ha de realitzar una fotografia relacionada amb un tema tractat durant l'assignatura i reflexionar-hi a través d'una fotografia posada en diàleg amb la literatura treballada durant el curs.

L'activitat té una durada de tres sessions (4,5 hores) on es podrà veure tot el procés relacionat amb la metodologia proposada. En la primera sessió (16/12/24) es farà una classe teòrica on les docents explicaran la metodologia, què és i com funciona, i també es seleccionarà el grup, el tema, i la premissa concreta del treball. En la segona sessió (18/12/24) cada persona haurà de portar la seva fotografia, realitzada per ella mateixa, que compleixi amb els requisits establerts en la sessió anterior. A partir d'aquesta fotografia es realitzaran grups focals temàtics on es compartiran les reflexions. Per últim, en l'última sessió (08/01/25) es realitzarà una exposició a l'aula a través d'un pòster acadèmic on es presentarà la imatge i el grup focal realitzat analitzat.

Continguts i aspectes formals del pòster:

- Format A1, en color.
- Es recomana utilitzar una font llegible, de grans dimensions.
- Títol
- Descripció
- Imatge/s
- Discussió teòrica
- Resultats del grup focal
- Conclusió
- Citacions dins el text

Criteris d'avaluació:

- Assistència a les tres sessions (5%)
- Realització d'un elevator pitch (presentació de 5 minuts, temps establert en funció del nombre d'estudiants) (5%)
- Avaluació per part dels companys (5%)

ACTIVITAT 5: Examen final (30%)

Es tracta d'un examen final que pretén tenir una visió general de l'assignatura i que consisteix en:

- Examen tipus test, on es plantejaran aleatòriament 25 preguntes de totes les preguntes dels qüestionaris de les lectures obligatòries (10%)
- Assaig on es vincularà una nota de premsa amb tres conceptes clau de tres lectures obligatòries (20%)

La data d'aquesta activitat és el 15 de gener.

AVALUACIÓ ÚNICA

L'avaluació única consistirà en una prova sincrònica de tres parts (examen).

A1. Examen (100%): realització sincrònica el dia i hora establert per la facultat

- Part 1 (30%): examen tipus test on es realitzarà el qüestionari de les lectures obligatòries (50 preguntes).
- Part 2 (40%): es proporcionarà una nota de premsa a l'alumnat que haurà de relacionar amb tres conceptes clau de tres lectures obligatòries.
- Part 3 (30%): tres preguntes curtes en relació a tot el contingut de l'assignatura

Bibliografia

Bibliografia general

- Abu-Lughod, Lila (2019). ¿Puede haber una etnografía feminista? En Alhena Caicedo (Ed.), *Antropología y feminismo* (pp.15-48). Popayán-Colombia: Asociación Colombiana de Antropología.
- Aixelà, Yolanda (2005). *Género y antropología social*. Sevilla: Editorial Doble J.
- Ardener, Shirley (1985). The Social Anthropology of Women and Feminist Anthropology. *Anthropology Today*, 1(5), 24-26.
- Essed, Philomena; Goldberg, David Theo and Kobayashi, Audrey (2009). *A companion to Gender Studies*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Harris, Olivia y Young, Kate (1979). *Antropología y feminismo*. Barcelona: Editorial Anagrama.
- Héritier, Françoise (1991). La sangre de los guerreros y la sangre de las mujeres. *Alteridades*, (2), 92-102.
- Jabardo, Mercedes y Ródenas, Beatriz (2017). Más allá de las dicotomías. Un análisis de la actividad del trenzado en la diáspora senegalesa desde el feminismo negro. *Revista Española de Sociología*, 26 (3), 373-384.
- Lamas, Marta (comp.). *El género. La construcción cultural de la diferencia sexual*. Universidad Autónoma de México.
- Lewin, Ellen (Ed.). (2006). *Feminist Anthropology. A Reader*. Blackwell Publishing.
- Martín Casares, Aurelia (2006). *Antropología del género: Culturas, Mitos y Estereotipos sexuales*. Madrid: Cátedra.
- Mead, Margaret (1972 [1968]) "La educación del niño samoano", en *Adolescencia, sexo y cultura en Samoa*, (54-69). Barcelona: Ed. Laia.
- Méndez, Lourdes. (2007). *Antropología feminista*. Madrid: Síntesis.
- Moncó, Beatriz. (2011). *Antropología del género*. Madrid: Síntesis.
- Moore, Henrieta [1988] (1991). *Antropología y feminismo*. Madrid: Cátedra.
- Reiter, Rayna R. (1975). *Toward an Anthropology of Women*. Monthly Review Press.
- Rosaldo, Michelle and Lamphere, Louise (1974). *Woman, Culture and Society*. Stanford University Press.
- Segato, Rita Laura (2003). Las estructuras elementales de la violencia. Contrato y estatus en la etiología de la violencia. En *Las estructuras elementales de la violencia. Ensayos sobre género entre la antropología, el psicoanálisis y los derechos humanos* (p. 131-149). Buenos Aires: Universidad Nacional de Quilmes.

Stolcke, Verena. (2003). La mujer es puro cuento: la cultura del género. *Quaderns de l'Institut Català d'Antropologia*, (19), 69-95.

Suarez, Liliana. (coord.) (2008). *Feminismos en la antropología. Nuevas propuestas críticas*. San Sebastián: Ankulegi.

Programari

No es requereix programari específic

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt